

Referat

31. juli 2012

Møte nr 2/2012 i Avlsrådet for sau

Tid: Onsdag 20. juni kl 11:35 - torsdag 21. juni kl 15:30, 2012

Sted: Garder kurs- og konferansesenter, Gardermoen

Deltakere: Bjørn Høyland, leder
Roar Berglund, region Nord
Kent Berg, region Midt
Audun Nødrebø, region Vest
Sven Reiersen, region Øst
Finn Avdem, Nortura
Gunnar Klemetsdal, IHA/UMB

Thor Blichfeldt, avlssjef i NSG

Forfall: Ida Olsen, KLF

Observatører: Inger-Johanne Holme, avlsforsker
Inger Anne Boman, avlsforsker
Sigbjørn Eikje, avlsforsker
Anne Grete Stabekk, regionkonsulent Øst
Kjell Steinar Løland, regionkonsulent Vest
Stig-Runar Størdal, regionkonsulent Midt
Frank Simensen, regionkonsulent Nord
Stein Haugland, fjøsmester Særheim

Saksbehandler
og referent: Thor Blichfeldt

Sakliste

Sakliste

Sak 13/2012 Godkjenning av innkalling og sakliste	4
Sak 14/2012 Godkjenning av referat fra møtet 26.-27. mars 2012	4
Sak 15/2012 Plan for indeksskjøringene 2012.....	4
Sak 16/2012 Genkartlegging – genseleksjon – genomseleksjon.....	5
Sak 17/2012 Myostatinmutasjonene – regler 2012	5
Sak 18/2012 Gult fett – regler 2012	7
Sak 19/2012 Genvariant som har stor effekt på lammetallet	8
Sak 20/2012 Holdbarhet – ny egenskap i avlsmålet?	9
Sak 21/2012 Nye modeller for indeksberegningene	10
Sak 22/2012 Nye genetiske parametre	15
Sak 23/2012 Nye avlsverdier.....	18
Sak 24/2012 Vektlegging av egenskapene i samleindeksen	20
Sak 24.a NKS	20
Sak 24.b Spælsau	21
Sak 24.c Sjeviot	22
Sak 24.d Pelssau.....	23
Sak 24.e Kjøttsau	23
Sak 25/2012 Seminsesongen 2012	24
Sak 25.a Seminværene 2012	24
Sak 25.b Sædimport 2012	24
Sak 25.c Fersksæd / frossensæd.....	24
Sak 25.d Seminprisene 2012	24
Sak 26/2012 Søknad om granskingsstøtte fra Sogn Pelssauring.....	24
Sak 27/2012 Regler for avkomsgransking	25
Sak 27.a Krav til O-indeks ved innsett.....	25
Sak 27.b "Negativ-lista" med uaktuelle seminfedre	26
Sak 27.c Antall sønner per seminfar	26
Sak 27.d "Avdelingen"	26
Sak 27.e Væreb Bruken i en avlsbesetning.....	28
Sak 27.f Seminkravet.....	28
Sak 28/2012 Avkomsgransking i én flokk.....	29
Sak 29/2012 Søknad om avkomsgransking utenom værering	30
Sak 30/2012 Smittevern i væreringene	31
Sak 31/2012 Reglene for væreringer og væreholdslag	34
Sak 32/2012 Livdyrpriser 2012.....	35
Sak 33/2012 Kåring 2012	36
Sak 33.a Første kåringsdag i 2012.....	36

Sak 33.b De generelle kåringsreglene og reglene for O-kåring	36
Sak 33.c Raser med egne kåringsregler	38
Sak 34/2012 Godkjenning av ringer og væreholdslag 2012/13	38
Sak 35/2012 Saker under arbeid.....	39
Sak 36/2012 Eventuelt	39
Sak 36.a Forsøket med stasjonstest av kjøttsau på Særheim	39
Sak 36.b Alternative organisasjonsmodeller for avlsarbeidet på sau.....	39

Sak 13/2012 Godkjenning av innkalling og sakliste

Det ble gjort følgende endringer i rekkefølgen for gjennomgang av sakene.

- Sak 21/2012 – sak 24/2012 flyttes fram og tas etter Sak 14/2012.
- Under Sak 36/2012 tas det inn to saker:
  - a) Orientering om forsøket med stasjonstest av kjøttsau på Særheim
  - b) Forslag til alternativ organisering av saueavlen

Vedtak:

Innkalling og sakliste godkjennes med de endringer som er vist over.

Sak 14/2012 Godkjenning av referat fra møtet 26.-27. mars 2012

Vedtak:

Referatet datert 28. mai 2012 godkjennes.

Referatet kan lastes ned fra www.nsg.no > Sau > Sauavl > Avlsrådet for sau

Sak 15/2012 Plan for indeksskjøringene 2012

I sak 36/2011 fikk avlssjefen fullmakt til å fastsette kjøreplanen for 2012 i samsvar med de signaler som ble gitt. Den endelige planen er nå fastsatt og ser slik ut.

Kjøring ¹⁾	Slaktefrist	Saukontrollfrist	Offentliggjøring
Sommer – 1f S1f		Mandag 18. juni	Mandag 25. juni
Sommer - 1 S1		Fredag 20. juli	Fredag 27. juli
Sommer - 2 S2		Mandag 10. september	Fredag 14. september
Sommer - 3 S3		Mandag 17. september	Fredag 21. september
Høst – 1f H1f	Fredag 14. september	Mandag 24. september	Fredag 28. september
Høst – 1 H1	Fredag 21. september	Mandag 1. oktober	Fredag 5. oktober
Høst – 2f H2f	Fredag 28. september	Mandag 8. oktober	Fredag 12. oktober
Høst – 2 H2	Fredag 5. oktober	Mandag 15. oktober	Fredag 19. oktober
Høst – 3f H3f	Fredag 12. oktober	Mandag 22. oktober	Fredag 26. oktober
Høst – 3 H3	Fredag 19. oktober	Mandag 29. oktober	Fredag 2. november
Høst – 4f H4f	Fredag 26. oktober	Mandag 5. november	Fredag 9. november
Høst – 4 H4	Fredag 9. november	Mandag 19. november	Fredag 23. november
Høst – 5 H5	Fredag 30. november	Mandag 10. desember	Fredag 14. desember

- 1) Indeksskjøringer merket med f (for eksempel S1f) er foreløpige indekser. Disse blir erstattet (overskrevet) med indeksene som beregnes ved neste indeksskjøring.

Den foreløpige S1-indeksen i juni er for å publisere indekser beregnet med nye indeksmodeller og eventuell endret vektlegging i O-indeksen. Årets lamminger blir med hvis de er innrapportert.

Den siste indekssjøringen i desember – H5 – er ny for å få med seg alle slakt som slaktes i løpet av november. Det er nytt av året at slakt i perioden 10.-30. november skal telle med i avkomsgruppa. Forbedret korrigeringsmetode for lammenes alder ved slakting gjør at vi også bør utnytte disse dataene.

Vedtak:

Planen for indekssjøringene 2012 tas til orientering.

Sak 16/2012 Genkartlegging – genseleksjon – genomseleksjon

Sakspapirene inneholdt

- en redegjørelse fra avlssjefen om genomseleksjon, om NSGs innsats og resultater så langt
- et notat fra Sven Reiersen, leder i region Øst, med ønske om en grundig gjennomgang av saksområdet

Essensen i notatet fra Region Øst:

Avlsregion aust vil be om at NSG's avlsråd tar dette opp som sak før genomteknologi tas i bruk som avlstiltak. Då må desse punkta vurderast:

- Økonomi/budsjett
- Kost/nytte verdi
- Etske retningslinjer
- Prioritering av egenskaper som skal utredast

Avlssjefen la fram følgende oversikt over tiltak og budsjett for 2012 (som antakelig vil strekke seg ut i 2013):

- Kjøpe genomtestsett for 200.000,-
  - teste årets seminværer og gamle spæl seminværer
- Analysere sammenhengen mellom genomdata og
  - Lammetall annet enn "Finnegenet"
  - Død av lam omkring fødsel
  - Morsevne

Notatet fra region Øst og avlssjefens oversikt over tiltak og budsjett ble gjennomgått og drøftet.

Vedtak:

Avlsrådet sier seg fornøyd med orientering for 2012. Tilsvarende handlingsplan og budsjett bør legges fram hvert år.

Sak 17/2012 Myostatinmutasjonene – regler 2012

Sakspapirene inneholdt en oversikt over tiltakene som ble brukt i 2011, samt en del spørsmål som måtte besvares for å kunne utforme reglene som skal gjelde i 2012.

Det viktigste tiltaket for å redusere forekomsten av de uønskede myostatinmutasjonene er å sørge for at seminværene er frie for mutasjonene. Men mutasjonene kan likevel bli brakt videre gjennom søyene. Vektlegging av delindeksene inn i samleindeksen gjør at spælsøyer med mutasjonen lett får høy O-indeks, og det samme med kjøttsau (K-indeks).

Lista over tiltak ble grundig drøftet, og vi kom fram til følgende konklusjoner og tiltaksliste:

- ❑ Forekomsten av NKS-varianten og spælvarianten av myostatingenet skal reduseres og helst gå mot null
- ❑ **Hannedyr** som har myostatinmutasjonen skal slaktes og ikke på noen måte utnyttes i produksjonen, verken i avlsbesetninger eller bruksbesetninger
- ❑ **Hunnedyr** som er kjent bærer av myostatinmutasjonen skal ikke brukes som avlsdyr, men kun til produksjon av slaktelam
- ❑ Det er obligatorisk å teste alle værer som NSG ber om skal bli testet

- ❑ Testingsopplegg 2012/13 i NSGs avlsbesetninger

Type vær	NKS	Spæl	Kjøttsau
Seminkandidat	Alle	Alle	Alle
Eliteværkandidat	Ved mistanke	Alle	Ved mistanke
Prøveværkandidat	Ved mistanke	Alle	Ved mistanke

- ❑ Mistanke kan oppstå basert på slektskap, og/eller indeksprofil for værer med egne avkom. Hvis far, mor, morfar eller farfar er kjent bærer, anses dette som slektskap som tilsier testing. Hvis far er testet fri, er status fars foreldre ikke relevant, og det samme med mors foreldre om mor er testet fri.
- ❑ Et værlam som kan mistenkes for å være bærer ut fra kriteriene i forrige punkt, kan ikke kåres før værlammet selv er testet fri for mutasjonen.
- ❑ En vær som NSG har bedt om skal bli testet, er å anse som bærer inntil svaret fra gentesten foreligger. Den kan ikke brukes i paring i egen flokk/ring, eller overlates til andre besetninger før et negativt svar foreligger.
- ❑ Ved gentesting av værer og værlam betaler
  - ringen/besetningen prøveuttaket og innsendingen
  - NSG analysekostnaden
- ❑ For å stimulere til testing blant NSGs avlsbesetninger, og for å kompensere for økonomiske utlegg og tap, betaler NSG tilskudd som følger:

Type vær	NKS	Spæl	Kjøttsau
Bærer			
▪ Kåra vær over 1 år	2000 kr	2000 kr	2000 kr
▪ Kåra vær under 1 år	1000 kr	1000 kr	1000 kr
▪ Ukåra vær	0 kr	0 kr	0 kr
Fri	200 kr	200 kr	200 kr

- ❑ Tilskudd for testing betales i kalenderårene 2012, 2013 og 2014. Etter 2014 fortsetter tiltakene, men da betales det ikke lenger tilskudd.

Vedtak:

Avlsrådet forsterker innsatsen med å redusere forekomsten av de uønskede myostatinmutasjonene, og gjennomfører tiltak som vist over.

Sak 18/2012 Gult fett – regler 2012

Saksbehandler: Inger Anne Boman

Problemene med arvelig gult fett på lammeslakt er små i dag. For å unngå at det blusser opp igjen, er det viktig at det fortsatt holdes et strengt regime for å unngå å bruke værere som bærer anlegg for gult fett videre i avl.

Både far og mor må være bærer av gult fett-anlegg for å gi lam med gult fett, men det er bare en fjerdedel av lamma som får gult fett hvis foreldrene har ett anlegg hver seg. Dermed er det en stor risiko for at bærere ikke blir avslørt, først og fremst fordi de ikke pares med andre bærere.

Reglene ved funn av gult fett på slakteriet har vært:

- En prøvevær tas ut av avl ved ett avkom med gult fett
- En elitevær eller seminvær tas ut av avl ved to avkom med gult fett

Da vi fant en sammenheng mellom en mutasjon og gult fett, ble det mulig å genteste dyr for anlegg for gult fett. Dermed blir værere som får påvist mutasjonen vraket fra avl, selv hvis de kanskje ikke har gitt avkom med gult fett enda.

Vi har fått inn prøver av dyr som har gult fett, men som ikke har mutasjonen. Derfor vet vi ikke om:

- det kan finnes flere mutasjoner som gir arvelig gult fett
- det har vært fôringsbetinget gult fett, eller
- avkommet har blitt feilaktig klassifisert med gult fett på slakteriet

Det har i det siste dessverre vært tilfeller der vi tror at det har skjedd en feilklassifisering på slakteriet, og at prøveværer feilaktig har blitt tatt ut av avlen.

Vi foreslår derfor følgende regelverk for håndtering av gult fett framover:

- 1) Hvis en vær får **ett avkom med gult fett**, skal den
  - a) enten utelukkes fra avlen
  - b) eller gtestes
Hvis genetesten viser at dyret ikke er bærer av den kjente mutasjonen som gir gult fett, kan den brukes i avlen
- 2) Hvis en vær får **mer enn ett avkom med gult fett**, skal den utelukkes fra avlen, uansett gtestingsresultat
- 3) Hvis en vær får **påvist mutasjonen som gir gult fett**, kan den brukes videre i avlen hvis den er et svært verdifullt avlsdyr. Men avkom etter dyr som har mutasjonen må gtestes og være fri for mutasjonen for å kunne settes inn som avlsdyr
- 4) **Seminværene** testes for mutasjonen som gir gult fett før inntak. En bærer vil som hovedregel bli slakta. Unntaksvis vil vi selge et meget begrenset antall doser etter en bærer til bruk i utvalgte besetninger, der alle avkommene som settes på som livdyr må være testa fri for mutasjonen.

Punkt 1b) over er en oppmyking av dagens regelverk. Den vil gi mulighet for å hindre slakting av en god avlsvær på grunn av feilklassifisering av et lam på slakteriet, feil i farskapet til lammet osv. Men samtidig vil oppmykingen hindre at vi ikke får utelukket eventuelle andre mutasjoner enn den vi allerede kjenner.

Ved gtesting for gult fett dekker ringen kostnaden med prøveuttaket og innsendingen, mens NSG dekker analysekostnaden.

Prøveværer som blir klassifisert som bærer av gult fett gis granskingstilskudd som vanlig, da ringen vanligvis ikke har hatt noen mulighet til å unngå å sette inn væren til gransking.

O-indeksen for værer og søyer har fram til nå vært satt til 999 som et tegn på at dyret har hatt minst ett avkom med gult fett. Vi endrer nå dette, slik at dyrets beregnede O-indeks blir vist. Og så innfører vi et tilleggfelt som anmerker om søya eller væren har hatt avkom med gult fett, samt resultatet av en eventuell gentest av dyret.

Vedtak:

Avlsrådet slutter seg til administrasjonens forslag til håndtering av gult fett framover.

Sak 19/2012 Genvariant som har stor effekt på lammetallet

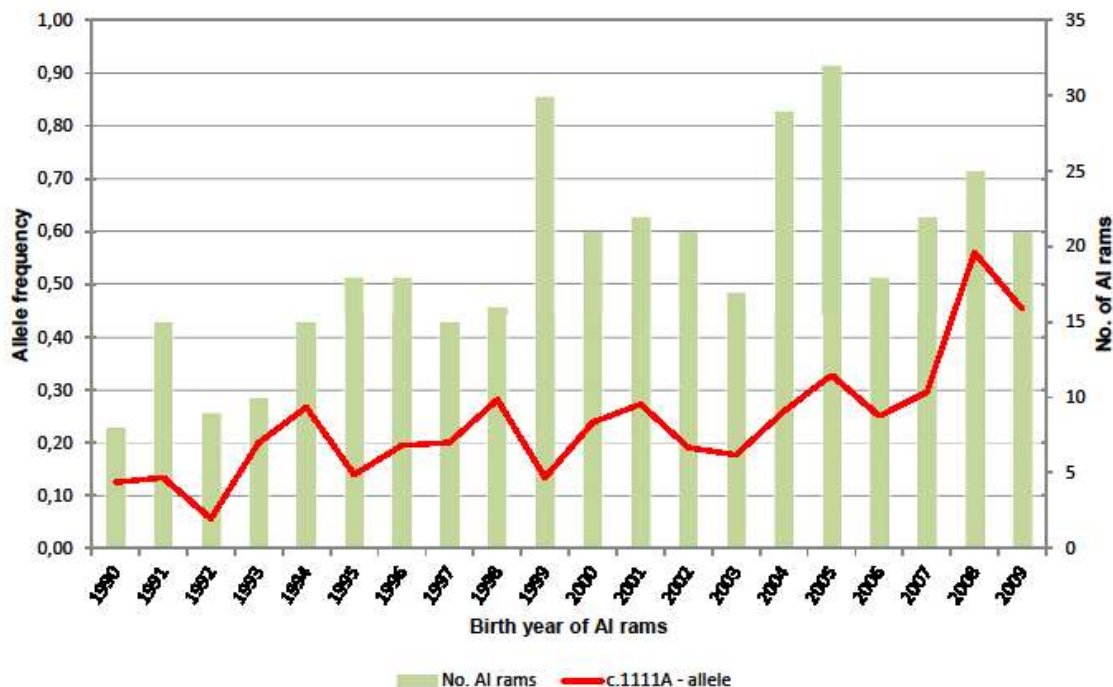
Vi har identifisert en genvariant hos NKS som gir stor effekt på antall fødte lam. Varianten (mutasjonen) finnes i et gen som påvirker antall egg som løsner. Vi tror genvarianten er introdusert i norsk sau gjennom innkryssingen av finsk landrase rundt 1970, og det foreløpige navnet på varianten er derfor "Finnegenet".

Heder og ære til Dag Inge Våge, CIGENE/UMB, Inger Anne Boman, NSG, Gunnar Klemetsdal, IHA/UMB og de andre medarbeiderne i prosjektet som har gjort et solid stykke forskningsarbeid!

Dag Inge og co har utviklet en gentest som identifiserer Finnegenet, og kan avgjøre om en sau har Finnegenet i dobbel dose, enkel dose eller ikke i det hele tatt.

Utbredelse av Finnegenet

NKS seminværene som vi har lagersæd av, er nå gentyper. Utviklingen i genfrekvens fra årgang 1990 til årgang 2009 går fram av figuren nedenfor. Den røde linja viser genfrekvensen (aksen til venstre i figuren). Stolpene viser antall testede værer per årgang (aksen til høyre i figuren).

Genfrekvensen kan være mellom 0 (ingen har Finnegenet) og 1 (alle har Finnegenet i dobbel dose). Vi ser genfrekvensen har økt fra 1990 fram til i dag, men ikke i så veldig stort tempo. Nå ser den ut til å ha nådd omkring 0,5 (50 %) etter en kraftig stigning de siste to årgangene.

Effekten av Finnegenet

Vi er sikre på at Finnegenet har stor effekt på lammetallet. Men vi vet ikke hvor stor effekten av genet er hos søyer med genet i enkel dose, og hos søyer med genet i dobbel dose. For å finne ut av dette, må vi genteste søyer og sammenholde resultatet med lammetallet hos søyene. Vi vil til høsten samle blodprøver fra mange søyer (minst 1000?) for å undersøke den saken.

Finnegenet forklarer ikke alt!

Vi er sikre på at genvarianten vi har identifisert langt fra forklarer all variasjon i lammetall. Det er værere med høy lammetallsindeks som ikke har Finnegenet hverken i enkel eller dobbel dose. Så her må det være en eller flere andre genvarianter som er årsaken til det høye lammetallet.

Oppsummering / konklusjon

1. Vi tar ikke hensyn til Finnegenet ved inntak av høstens seminværer
2. Undersøkelser om Finnegenets effekt på lammetall hos søyene får høy prioritet høsten 2012
3. Etter at vi har fått kunnskap om Finnegenets effekt, vil vi utrede alternative strategier for håndteringen av genvarianten framover.
4. Utredningen sendes ut til diskusjon.
5. Beslutning om videre håndtering av Finnegenet tas på Avlsrådsmøtet i juni 2013.

Vedtak:

Avlsrådet støtter administrasjonens forslag til videre arbeid med Finnegenet fram til avlsrådsmøtet i juni 2013.

Sak 20/2012 Holdbarhet – ny egenskap i avlsmålet?

Sigbjørn Eikje gikk gjennom arbeidet med holdbarhet som egenskap i avlsarbeidet. Han har i samarbeid med danske forskere gjennomført en såkalt "levetidsanalyse" for dattergrupper av værere i ring, både NKS og spæl.

Tidspunkt for død/utrangering ble brukt for å gruppere søyene i tre grupper:

- "Død hjemme" (død inne; død på vårbeite; død på høstbeite)
- "Død sommer" (død på sommerbeite inkludert tatt av rovdyr)
- "Slakta" (slakta søyer, uansett slakteårsak)

Resultatene for NKS og spæl er tilnærmet like:

- Egenskapene "Død hjemme" og "Død sommer" viser høyere arvelig variasjon enn i tidligere analyser med andre metoder
- Egenskapen "Slakta" viser ingen arvelig variasjon
- Den genetiske korrelasjonen (sammenhengen) mellom egenskapene "Død hjemme" og "Død sommer" er nær null. Det ser derfor ut til å være forskjellige gener som styrer de to egenskapene.

Den genetiske trenden fra 1990 fram til i dag for egenskapen "Død hjemme" viser en redusert holdbarhet i perioden for begge raser, men mest for NKS. Egenskapen "Død sommer" var ganske stabil på 1990-tallet, men har etter den tid sunket. Økende rovdyrtap kan forklare noe av denne tilbakegangen i holdbarhet.

Vedtak:

Avlsrådet ønsker at administrasjonen prioriterer arbeidet med holdbarhet framover, med mål om å ta det inn i det praktiske avlsarbeidet fra sesongen 2013/14.

Sak 21/2012 Nye modeller for indeksberegningene

Avgrensning av data som inngår i beregningene

Data som skal inngå i beregningene må overholde visse krav. Etter å ha deltatt på 4 regionutvalgsmøter og mottatt innspill på de foreslåtte avgrensningene, la avlssjefen fram et revidert forslag på møtet:

- Fødselsdato
  - 1. mars - 15. juni
- Slaktedato
  - Seinst 30. nov. i fødselsåret
- Aldersgrenser
  - Vårvekt: 15 - 70 dager
  - Høstvekt: 90 - 180 dager
  - Slaktevekt: 90 - 210 dager
- Slaktevektgrenser
  - NKS: 13,0 - 35,0 kg
  - De andre: 12,0 - 32,0 kg

Registrering av høstvekt er obligatorisk. Høstvekta må foreligge og høstvegedato må ikke være etter slaktedato for at slaktevekta skal inngå i beregningene.

Vi har krav til alder og vekt ved veging for at dataene skal brukes. Er for eksempel vårvekta tatt utenom det bestemte aldersintervallet eller er utenfor vektintervallet, settes vekta til blank (manglende opplysning). Men lammet vil likevel inngå i beregningene med sin høstvekt og slaktevekt hvis disse opplysningene ligger innenfor det oppgitte alders- og vektintervallet.

Fosterlam teller med i beregningene. Korrigering for burd og alder mor hentes fra fostermora, ikke biologisk mor. Genetisk komponent for morsevne tillegges også fostermor.

Kopplam teller ikke med i beregningene.

Lam som har koden "Vend frå" i Sauekontrollen får med sin registrert vårvekt i avlsberegningene, men ikke høstvekt og slaktevekt.

Raser og rasegrupper

De 25 ulike rasekodene vi har i Sauekontrollen, vil i 2012 være samlet i 7 rasegrupper.

Rasegruppe		Rase	
Kode	Navn	Kode	Navn
0	Ukjent	0	Ukjent rase
		1	Dala
		2	Rygja
		5	Steigar
		6	Oxford Down
		7	Suffolk
1	NKS	8	Merino
		10	NKS
		13	Finsk landrase
		17	Grå trønder
		18	Fuglestadbroket
		19	Blæset

	22	Dorset
	24	Romney
	25	Shropshire
2	4	Spæl (kvit)
	21	Farga spæl
3	12	Pelssau
4	3	Sjeviot
	11	Texel
5	20	Nor-X
	23	Charollais
	9	Svartfjes
9	15	Gmlnorsk sau
	16	Gmlnorsk spælsau

Besetningsmiddelet

Et mest mulig riktig besetningsmiddel er viktig i beregningene for å skille mellom arv og miljø.

- Dyr som hører til i samme rasegruppe danner besetningsmiddelet for observasjonen som inngår i indeksberegningene (høstvekt, lammetall osv).
- Besetningsmiddelet beregnes for det enkelte år, og ikke som et gjennomsnitt over flere år.
- Jo flere dyr som inngår i middelet, jo sikrere bestemmes det. Hvis det er mindre enn 10 lam i rasegruppa ett enkelt år, kuttet hele besetningen ut fra beregningen, da vi anser besetningsmiddelet til å være for usikkert.
- Jo flere værer som er far til lamma det enkelte året, jo bedre kan vi skille mellom arv og miljø *innen* besetning. Hvis det bare brukes én vær et enkelt år er det vanskelig å skille mellom arv og miljø. Dette gjelder også hvis én vær er far til størstedelen av lamma i årgangen.

Indekser innen rasegruppen

Avlsverdiene (indeksene) beregnes innen den enkelte rasegruppen og kan derfor ikke sammenlignes på tvers av rasegruppene.

Lam som er resultatet av krysning mellom to rasegrupper, inngår ikke i indeksberegningene.

Vi gjør unntak for regelen over om kryssingslam når vi har kryssinger mellom rasegruppene NKS og kjøttsau. Rasene som inngår i disse to rasegruppene ligger så nært hverandre produksjonsmessig at det er avlsmessig forsvarlig å la dem inngå i samme besetningsmiddel og samme indeksberegning, og å utnytte data fra kryssingsavkommene. Delindeksene for NKS og Kjøttsau er dermed direkte sammenlignbare.

Rasegruppene "Ukjent" og "Ekstensiv" får ikke beregnet indeks.

Svartfjes hørte fram til i fjor til i rasegruppen NKS. Men den er flyttet ut derfra, da rasen skiller seg vesentlig fra de andre rasene i NKS. Raselaget for svartfjes så ikke behov for å bruke indeksberegning som en del av avlsarbeidet i rasen. Det er bakgrunnen for at den nå har havnet i rasegruppen "Ekstensiv".

Gammelnorsk spæl hørte fram til i fjor til i rasegruppen Spælsau. Etter avtale med raselaget skal rasen ikke lenger få beregnet indeks, og er derfor flyttet over i rasegruppen "Ekstensiv".

Ringkjøring og totalkjøring

Det er viktig at indeksene er sammenlignbare ikke bare innen besetning, men også *mellom* besetninger.

Skal indeksene være sammenlignbare, må det være gode genetiske bånd mellom besetningene. Dette ble grundig gjennomgått i avlsrådsmøtet i juni 2011 (se referatet, sak 5/2011).

Medlemmer av væreringsene og væreholdslaga har vanligvis bedre genetiske bånd til populasjonen enn de fleste av bruksbesetningene som ikke er med i ring. De har også vanligvis flere værer som fedre i en enkelt årgang. Dette er bakgrunnen for at vi innen hver rasegruppe regner indeksene i to omganger:

1. Ringkjøringen
2. Totalkjøringen

I ringkjøringen inkluderer vi alle data fra alle år for besetninger som er medlem i ring. Tidligere ringmedlemmer får innkludert alle år til og med utmeldingsåret. Medlemmer i væreholdslaga inkluderes med de årene som de har brukt minst 3 avkomsgranskede værer (seminværer teller ikke). Dette gjelder også bruksbesetninger som ikke er med i væreholdslag.

Offisielle indekser på værer blir beregnet i ringkjøringen.

I totalkjøringen inkluderer vi alle data for alle besetninger i Sauekontrollen. Alle dyr som var med i ringkjøringen får beregnet indeks på nytt, men disse indeksene publiseres ikke utad.

Både seminværene og værer som er solgt fra en ring til en bruksbesetning har altså to indekser, en offisiell fra ringkjøringen og en uoffisiell fra totalkjøringen. Det er den uoffisielle indeksen fra totalkjøringen som brukes som fars indeks i beregning av indeks på lammene som fødes i bruksbesetningene. Dette er forklaringen på at indeksen på et lam i en bruksbesetning ikke alltid er lik summen av fars offisielle indeks og mors indeks delt på to.

Korrigerer av data

Skal vi kunne foreta en mest mulig rettferdig sammenligning mellom to dyrs avlsverdi, må vi prøve så godt vi kan å sikre at observasjonene er sammenlignbare. Vi må derfor korrigerer data for systematiske miljøforskjeller.

Besetning/år

Vi vet at det er store miljøforskjeller mellom besetninger når det gjelder føring og stell. Variasjonen innen en besetning kan også være stor fra et år til et annet. Dette er årsaken til at vi korrigerer alle opplysninger for effekten av *besetning innen år*.

Faktorer knyttet til det enkelte dyret

- **Vårvekt, høstvekt og slaktevekt** korrigeres for
  - Alder til lammet ved veking
  - Kjønn
  - Burd (antall søsken i kullet ved merking og henholdsvis vår- og høstveking)
  - Alder til mor (eventuelt fostermor)
- **Slakteklasse og fettgruppe** korrigeres for
  - Slaktevekta til lammet
  - Kjønn
  - Burd (antall søsken i kullet ved merking og høstveking)
  - Alder til mor (eventuelt fostermor)
- **Lammetall**
Lammetall beregnes separat for lamming som åring, som toåring og som treåring.

Alle de faste korreksjonsfaktorene som benyttes, er felles for alle besetningene og alle årene.

Ny korrigeringsmetode for alder ved veging

Vi har fram til nå latt dataprogrammet som beregner avlsverdiene, beregne størrelsen på korreksjonsfaktorene og foreta korrigeringsene av observasjonene som inngår i beregningene (simultankorrigerings).

Skal korreksjonsfaktorene bli korrekt, må dataene ikke være systematisk påvirket av saueholderens beslutninger.

Vi vet at saueholderen har stor innvirkning på alderen ved slakting. Lamma som vokser raskest er som regel de yngste ved slakt, og seintvoksende lam er de eldste ved slakting. Korreksjonsfaktoren som dataprogrammet regner ut for ulike alder ved slakting, blir dermed feil.

Den systematiske feilen har vært stor ved korrigerings av slaktevekta for alder ved slakting, og noe mindre ved korrigerings for alder ved høstveging. Lam som er unge ved høstveging og/eller slakting har fått for liten "premie", og lam som er gamle har fått for liten "straff".

Ved vårveging ser det ut til at feilen i korrigerings for alder har vært liten (fraværende?).

Vi har lagt ned mye innsats for å forsøke å løse problemet. Til slutt konkluderte vi med den beste løsningen var å gå fra simultankorrigerings til prekorrigering.

Vi prekorrigerer nå til følgende alder for alle lam og alle rasegrupper:

- *Vårvekt korrigeres til 42 dager (6 uker)*
- *Høstvekt korrigeres til 140 dager (20 uker)*
- *Slaktevekt korrigeres til 154 dager (22 uker)*

Prekorrigering foregår som følger:

- Vi tar utgangspunkt i lammets faktiske alder og vekt.
- Vi trekker fra fødselsvekta, enten den veide vekta eller en forventet vekt (tabellvekt).
- Tilveksten fra fødsel til veietidspunktet beregnes (gram per dag).
- Lammets egen tilvekst danner grunnlaget for å beregne et vekttillegg hvis lammet er veid ungt, og et fradrag hvis det er gammelt ved veging.
- Forventet tilvekst fram eller tilbake til gjennomsnittsalder justeres ut fra forventningen til veksthastigheten i den aktuelle perioden vi skal korrigeres for. Forventningen er mindre enn veksthastigheten i hele perioden fra fødsel til veging. Dette gjelder både for slaktevekt og høstvekt, men ikke for vårvekt.
- Den prekorrigerte vekta går inn i avlsverdiberegningene.

Beregning av og korrigerings for de andre effektene (kjønn, burd og alder mor) foretas fortsatt ved simultankorrigerings, men er nå basert på vekta som er prekorrigert for alder, og ikke den faktiske vekta ved veging.

Den nye korrigeringsmetoden er helt sikkert ikke perfekt, for perfekt korrigerings finnes ikke. Men vi er overbevist om at den er vesentlig bedre enn den vi brukte tidligere. Dette gjelder spesielt korrigerings av slaktevekta.

Ny korrigeringsmetode for slakteklasse og fettgruppe

Vi korrigererte tidligere slakteklasse og fettgruppe for lammets alder ved slakting. Dette førte til liten korrigerings av dataene, da sammenheng mellom lammets alder ved slakting og klassifiseringsresultatet er liten.

Fra felten vet vi at lammets vekt ved slakting har betydning for klassifisering. Jo tyngre lammet er ved slakting, jo bedre slakteklasse og jo høyere fettgruppe vil lammet få. Denne sammenheng var helt tydelig i våre analyser av slaktedata, og slaktevekta forklarte mye mer av variasjonen i klassifisering enn alder ved slakting. Vi har derfor innført prekorrigeringer av lammets slakteklasse og fettgruppe for lammets faktiske slaktevekt (ikke den prekorrigerte slaktevekta).

Slakteklasse

Prekorrigering skjer til en felles slaktevekt på 20 kg for rasegruppen NKS og kjøttsau, og til 18 kg for spæl, sjeviot og pelssau. Lam under 20 kg (18 kg) får et tillegg i slakteklassen (øker kjøttfylden) og får et fradrag i fettgruppen (gjøres magrere), og det motsatte for lam over 20 kg (18 kg).

Korrigeringsene stopper ved 28 kg for NKS og kjøttsau, og ved 26 kg for spæl, sjeviot og pelssau

Korrigeringen av kjøttklasse er kurvelineær, med store tillegg per kg for lette lam og små tillegg per kg for tunge lam. Vi skal korrigere til slaktevekt 20 kg for NKS. Et NKS-lam som er 16 kg slakta får et tillegg på 2,0 poeng til den observerte slakteklassen, mens et lam som er 24 kg får et fradrag på 1,4 poeng.

Fettgruppe

Korrigeringen av fettgruppe er rettlinjert. Vi forventer at et lam øker sin fettgruppe med ca 1 poeng for hver 4 kg som slaktevekta øker.

Korrigeringsene stopper ved 28 kg for NKS og kjøttsau, og ved 26 kg for spæl, sjeviot og pelssau

Vi skal korrigere til slaktevekt 20 kg for NKS. Et NKS-lam som er 16 kg slakta får et tillegg på 1 poeng til den observerte fettgruppen, mens et lam som er 24 kg får et fradrag på 1 poeng.

Nye definisjoner av avlsmåsegenskapene

Vi har som vist over, utviklet nye metoder for korrigerings av lammenes vekt og slakteresultater.

Endringene er såpass store at vi i realiteten har definert nye avlsmåsegenskaper:

- Slaktevekt ved 154 dagers alder
- Slakteklasse ved 20 kg slaktevekt (NKS og kjøttsau) / 18 kg (spæl, sjeviot og pelssau)
- Fettgruppe ved 20 kg slaktevekt (NKS og kjøttsau) / 18 kg (spæl, sjeviot og pelssau)
- Morsevne_vår når lammene er 42 dager gamle
- Morsevne_slakt når lammene er 154 dager gamle

Vedtak:

Tas til orientering.

Sak 22/2012 Nye genetiske parametre

Med nye korrigeringer og nye definisjoner av avlsmåsegenskapene må vi beregne nye genetiske parametre (arvbarheter og genetiske korrelasjoner) som benyttes i beregningen av avlsverdiene (indeksene).

NKS

Tabell 1 viser de nye (mai 2012) genetiske parametrene for NKS for egenskapene som tar utgangspunkt i vekt og klassifisering. Arvbarhetene finner du på diagonalen, og de genetiske korrelasjonene i kryssningene mellom to egenskaper.

Tabell 1. Arvbarheter og genetiske korrelasjoner for NKS (mai 2012)

Egenskap	Vårvekt	Morvår	Høstvekt	Morhøst	Slaktevekt	Mor-slakt	Slakteklasse	Fettgruppe
Vårvekt	0,10							
Morsevne_vår	-0,14	0,06						
Høstvekt	0,59	0,06	0,13					
Morsevne_høst	0,02	0,74	0,00	0,05				
Slaktevekt	0,54	0,06	0,82	0,03	0,11			
Morsevne_slakt	0,07	0,72	0,00	0,98	0,00	0,05		
Slakteklasse	-0,03	-0,17	-0,22	-0,16	0,01	-0,16	0,29	
Fettgruppe	-0,14	-0,07	-0,22	0,05	-0,26	0,00	-0,10	0,33

Arvbarhetene faller størrelsesmessig i 3 grupper: Klassifisering (0,29-0,33), lammet egen tilvekstevne (0,10-0,13) og morsevnen (0,05-0,06).

Positive genetiske korrelasjoner er gunstige i avlsarbeidet, mens negative genetiske korrelasjoner er ugunstige. Det er ett unntak fra denne regelen når det gjelder våre egenskaper. Vi ønsker å redusere fettgruppen. En negativ korrelasjon mellom fettgruppe og de andre egenskapene er derfor gunstig.

Tabell 1 viser at det er en god genetisk sammenheng mellom lammets tilvekstevne målt som vårvekt, høstvekt og slaktevekt.

Sammenhengen mellom tilvekst og klassifisering er relativt lav. Legg spesielt merke til korrelasjonen mellom egenskapen slaktevekt og slakteklasse. Den er nå 0,01, mens den var hele 0,60 i de gamle parametrene. Det må være de nye korrigeringsmetodene som har endret denne korrelasjonen. Den nye korrelasjonen ser biologisk mer fornuftig ut enn den gamle.

Sammenhengen mellom morsevne_vår, morsevne_høst og morsevne_slakt er fortsatt høy.

Tabell 2 viser de nye genetiske parametrene for egenskapen lammetall (totalfødte lam). Lammetall som åring, toåring og treåring regnes som 3 egenskaper. Det er i praksis ingen endringer i de nye parametrene i forhold til de gamle fra 2009.

Tabell 2. Arvbarheter og genetiske korrelasjoner for lammetall hos NKS (mai 2012)

	Åring	Toåring	Treåring
Åring	0,12		
Toåring	0,92	0,11	
Treåring	0,88	0,98	0,12

Spælsau

Tabell 3 viser de nye genetiske parametrene som er beregnet for spælsauen.

Tabell 3. Arvbarheter og genetiske korrelasjoner for spælsau (mai 2012)

Egenskap	Vårvekt	Morvår	Høstvekt	Morhøst	Slaktevekt	Mor-slakt	Slakteklasse	Fettgruppe
Vårvekt	0,09							
Morsevne_vår	-0,16	0,08						
Høstvekt	0,54	0,03	0,10					
Morsevne_høst	-0,09	0,79	-0,12	0,06				
Slaktevekt	0,42	0,15	0,78	-0,02	0,12			
Morsevne_slakt	-0,06	0,75	-0,13	0,97	-0,04	0,06		
Slakteklasse	0,02	-0,08	-0,13	-0,04	0,12	-0,06	0,25	
Fettgruppe	-0,20	0,03	-0,18	0,07	-0,18	0,05	0,17	0,29

Størrelsen på arvbarhetene og endringen fra gamle til nye parametre følger mønsteret fra NKS. Arvbarheten for fettgruppe har økt vesentlig også for spælsauen.

Vi har ikke lyktes med å beregne nye genetiske parametre for lammetall for spælsauen. For fullstendighetens skyld viser vi parametrene fra 2009 som vil bli brukt i indeksberegningene inntil vi får beregnet nye parametre for lammetall.

Tabell 4. Arvbarheter og genetiske korrelasjoner for lammetall hos spælsau (fra 2009)

	Åring	Toåring	Treåring
Åring	0,05		
Toåring	0,74	0,10	
Treåring	0,67	0,95	0,07

Sjeviot

Estimering av genetiske parametre er datamessig en "vanskelig jobb" som rett som det er ikke gir noen løsning. På sjeviot har vi ikke klart å beregne parametre for alle egenskapene samtidig, men har måttet kjøre vårvekt-høstvekt-slaktevekt i en beregning og slakteklasse-fettgruppe i en annen.

Tabell 5. Arvbarheter og genetiske korrelasjoner for sjeviot (mai 2012)

Egenskap	Vårvekt	Morvår	Høstvekt	Morhøst	Slaktevekt	Mor-slakt	Slakteklasse	Fettgruppe
Vårvekt	0,11							
Morsevne_vår	0,07	0,05						
Høstvekt	0,61	-0,16	0,12					
Morsevne_høst	0,12	0,94	-0,12	0,07				
Slaktevekt	0,61	-0,04	0,78	-0,07	0,10			
Morsevne_slakt	0,03	0,92	-0,10	0,95	-0,10	0,09		
Slakteklasse							0,28	
Fettgruppe							0,24	0,30

Egenskapene må beregnes samtidig for å få ut genetiske parametre. Det er forklaringen på at genetiske parametre mellom slakteklasse og fettgruppe og de andre egenskapene mangler i tabell 5. I indeksberegningene vil de genetiske korrelasjonene som mangler i tabellen bli satt til 0.

Arvbarheten for høstvekt er doblet fra gammel til ny beregning. Arvbarheten for kjøttklasse og fettgruppe har økt betydelig.

De nye arvbarhetene for sjeviot ligger i samme størrelsesorden som NKS og spælsau.

Vi har ikke lyktes med å beregne nye genetiske parametre for lammetall. Parametrene fra 2009 som vil bli brukt inntil videre, går fram av tabell 6.

Tabell 6. Arvbarheter og genetiske korrelasjoner for lammetall hos sjeviot (fra 2009)

	Åring	Toåring	Treåring
Åring	0,09		
Toåring	0,85	0,12	
Treåring	0,88	0,91	0,12

Pelssau

Vi har aldri lyktes med å beregne egne genetiske parametre for pelssauen. Vi bruker derfor parametrene som er beregnet for spælsau når vi kjører indekser for pelssau.

Kjøttsau

Kjøttsau bruker samme genetiske parametre som NKS. Indekser for kjøttsau beregnes i samme kjøring som NKS, og avlsverdiene for de enkelte egenskapene er derfor direkte sammenlignbare.

Vedtak:

Nye genetiske parametre tas til orientering.

Sak 23/2012 Nye avlsverdier

Avlsverdier, indekser, middeltall og skalaeffekter

Avlsverdiene for den enkelte egenskapen (vårvekt, morsevne_vår, slaktevekt, morsevne_slakt osv) beregner vi i et dataprogram som bruker BLUP-metoden. Programmet er dansk og heter DMU.

Avlsverdiene beregnes i det vi kaller faktiske enheter, for eksempel kg vårvekt, kg slaktevekt osv. For slaktevekt vil det for eksempel stå 1,7 som avlsverdi for et dyr. Hvordan skal tallet tolkes? Slaktevekt måles i kg, så da må det være 1,7 kg. Men det er fortsatt et meget lett slakt!

Avlsverdien på 1,7 kg betyr at denne væren er 1,7 kg bedre enn "basegenerasjonen". Basegenerasjonen er de dyra i stamtreet for rasen som er "foreldreløse". Foreldreløs i avlssystemet betyr at dyret ikke har noen kjente foreldre ført opp i Sauekontrollen og vår egen væretabell.

Hvis basegenerasjonen faktisk hadde en gjennomsnittlig slaktevekt på 18,0 kg, betyr avlsverdien 1,7 kg fra BLUP-systemet at avlsverdien er 19,7 kg. Hvis den faktiske gjennomsnittsvekta i basegenerasjonen er 18,5 kg er avlsverdien 20,2 kg.

I avlsarbeidet må vi alltid huske på at det er ikke den beregnede avlsverdien i seg selv som er interessant.

Det er først og fremst rangeringen mellom dyr som er viktig (hvem er best, nestbest osv), deretter forskjellen i avlsverdi mellom dyr som vi skal sammenligne.

Vi har tradisjon for å vise beregnede avlsverdier som indekstall, ikke som faktiske enheter. Før vi regner om avlsverdien fra faktiske enheter til en indeksverdi, må vi gjøre noen valg:

- Hvilke dyr skal vi bruke for å beregne middelet for indeksen (siste årgang, siste 5 årganger osv)?
- Hvilken indeks skal vi gi et dyr som er akkurat på middelet (100, 103 eller 105 osv)?
- Hvor stor spredning skal vi ha på indeksen (skal de beste havne på 150, 175 eller 200 osv)?

Vi har gjort følgende valg:

- Middelet for indeksen beregnes som gjennomsnittet av alle fødte lam i væringene de 5 siste årgangene forut for beregningsåret vi er inne i. I 2012 bruker vi årgangene 2007-2011.
- Middelet gis en indeks på ca 105 (varierer noe fra rase til rase)
- Det beregnede standardavviket¹ for avlsverdien i faktiske enheter for dyra som danner middelet, settes lik 10 indekspoeng

Valgene over benyttes for alle delindekser og for samleindeksen (O-indeksen/K-indeksen). Vi skulle tro at dette vil gjøre det enkelt å se om et dyr er helt på topp for en egenskap bare ved å se på indekstallet. Men så enkelt er det dessverre ikke. Vi må også vite hvilken avlsframgang vi har for den enkelte egenskap, for den påvirker indeksnivået vi kan forvente på toppdyra.

Jeg har laget tre eksempler i tabellen nedenfor, ett med liten framgang (1 poeng i året), ett med stor framgang (5 poeng i året), og ett med økende framgang (fra 1 poeng i året i starten av perioden til 4 poeng i slutten av perioden). Alle eksemplene har et middel på 105 for de 5 årgangene vi regner på, men gjennomsnittsindeksen for siste årgang varierer.

¹ Standardavviket er statistisk mål for variasjonen. De aller beste dyra vil ligge 4-5 standardavvik over middelet. Eksempel: Middel 105. Standardavvik 10. Fem standardavvik over middelet blir da 155.

Årgang	Egenskap		
	Liten avlsframgang 1 poeng per år	Stor avlsframgang 5 poeng per år	Økende avlsframgang
2007	103	95	101
2008	104	100	102
2009	105	105	104
2010	106	110	107
2011	107	115	111
Gjennomsnitt	105	105	105

Vi skal snart vurdere kvaliteten på årets avkomsgranskede værer (2011-årgangen) og årets seminværer (i hovedsak 2010-årgangen). Da vil for eksempel en indeks på 145 være veldig bra for en egenskap der vi har liten avlsframgang de siste 5 årene. Har egenskapen vist stor avlsframgang må vi opp i en indeks på 152 for å si det samme.

Hvis du vil se nærmere på hvilke framgang vi nå beregner for den enkelte egenskapen, anbefaler jeg å slå opp på Internett og se på egenskapene, rase for rase.

www.saueavl.nsg.no > Avlsframgang > Indeks

Hva framgangen i indekspoeng betyr i faktiske tall (kg osv), finner du ved å velge

www.saueavl.nsg.no > Avlsframgang > Faktiske enheter

I neste sak om "Vektlegging ..." har vi sammenlignet avlsframgangen beregnet ut fra

- gammel definisjon av egenskapen, gamle korrigeringsmetoder og gamle genetiske parametre
- ny definisjon av egenskapen, nye korrigeringsmetoder og nye genetiske parametre

For NKS er kortversjonen:

- Avlsframgangen for morsevne_vår har blitt større med nye beregninger
- Avlsframgangen for slakteklasse (kjøtt) har blitt mindre med nye beregninger
- Avlsframgangen for fettgruppe (fett) har blitt større med nye beregninger

Nå er det viktig at vi holder tunga rett i munnen og skiller mellom:

- fenotypisk nivå og framgang (resultatene i Sauekontrollen), og
- genetisk nivå og framgang (våre avlsverdiberegninger)

Ta slakteklasse som eksempel. Det er godt mulig å ha et høyt nivå og god framgang de siste årene i Sauekontrollen, selv om vi beregner den genetisk (avlsmessige) framgangen til å ha vært liten. Forklaringen ligger da i at det genetiske nivået allerede er høyt, og at miljøtiltak som fôring og driftsopplegg (sluttfôring, plukkslakting osv) har blitt forbedret de siste årene.

Endringer for enkeltværer

Oppslag på Internett på en enkelt vær viser hvordan indeksen har forandret seg fra H4 i fjor (gamle modeller) til S1 i år (nye modeller, men også nye data).

Gå til www.saueavl.nsg.no > Væreindekser

Søk fram en enkelt vær og klikk på kåringsnummeret. Inne på detaljbildet for væren klikker du på "Indekshistorikk".

Vedtak:

Informasjonen om nye avlsverdier tas til orientering.

Sak 24/2012 Vektlegging av egenskapene i samleindeksen

Vi avler etter en samleindeks som sammenfatter alle egenskapene som inngår i indeksberegningene.

Det er en vanskelig oppgave å bestemme hvordan egenskapene skal vektlegges. Målsettingen må være å få til en vektlegging av egenskapene som saueholderne oppfatter som riktig. Det er ikke enkelt når variasjonen mellom saueholdere og produksjonsforhold er så stor som den er. Vurderingene bør ha et økonomisk utgangspunkt, da avlsarbeidet skal bidra til å styrke økonomien i næringa. I den økonomiske vurderingen er det viktig ikke bare å se på inntektene, men også kostnadene og ikke minst arbeidsforbruket.

Den enkelte egenskap som inngår i samleindeksen bør vurderes ut fra følgende forhold:

- Produksjonsnivået i felt i dag i forhold til ønsket nivå
- Realiserer vi det genetiske potensial som finnes i dyra i dag, og som eventuelt vil bli enda høyere gjennom avlsarbeidet?
- Økonomisk betydning av videre genetisk framgang
- Avlsmessig framgang som oppnås med dagens vektlegging
- Ønsket avlsmessig framgang (mindre, uendret, større, mye større i forhold til i dag)

Etter denne gjennomgangen gjenstår det vanskeligste:

Hvordan skal vi endre dagens vektlegging slik at den blir enda mer i samsvar med hva vi ønsker å oppnå med avlsarbeidet vårt?

Beregning av avlsmessig framgang fra år til år henter vi ut av indeksberegningene. Størrelsen på framgangen er påvirket av hvordan vi korrigerer dataene, og av de genetiske parametrene som inngår i indeksberegningene.

Som vi har gått gjennom i de to foregående sakene, er både korrigeringer og genetiske parametre endret. Dermed får vi nye beregninger over avlsmessig framgang. Beregninger over avlsmessig framgang fra 2010 til i dag fulgte sakspapirene.

Avlssjefen laget i første utgave av sakspapirene et forslag til vektlegging av delindeksene i samleindeksen for hver enkelt av rasene. Forslaget ble behandlet på møte i de 4 regionene, og den enkelte region laget så sitt forslag som ble lagt fram på møtet i Avlsrådet.

Sak 24.a NKS

Tabellen nedenfor viser vektleggingen av delindeksene i O-indeksen i 2011, forslagene for 2012 og endelig vedtak.

NKS: Vektlegging av delindeksene i O-indeksen

NKS	Vedtatt 2011	Forslag til votering					Vedtatt 2012
		Avlssj	Øst	Vest	Midt	Nord	
Slaktevekt	20 %	20 %	20	20	20	20	20 %
Slakteklasse	23 %	20 %	18	20	20	20	20 %
Fettgruppe	12 %	12 %	12	12	12	12	12 %
Morsevne_vår	8 %	15 %	15	15	21	15	15 %
Morsevne_slakt	25 %	21 %	23	21	15	21	21 %
Lammetall	12 %	12 %	12	12	12	12	12 %
Sum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Avlssjefen ga følgende begrunnelse for sitt forslag:

- Slakteklasse:
Besetningene oppnår gode klassifiseringsresultater, og det er liten økonomisk gevinst ved å øke slakteklassen ytterligere. Det er da riktig å redusere vektleggingen på slakteklasse
- Morsevne:
De nye beregningene viser at framgangen for Morsevne_vår er større enn tidligere antatt, og at framgangen om våren forklarer hele framgangen i Morsevne_høst og Morsevne_slakt. Da må det være riktig å endre forholdet mellom Morsevne_vår og Morsevne_slakt og legge mer vekt på den første.

Det er "uendelige" muligheter for å kombinere prosentene mellom de 6 egenskapene. Som det går fram av forslagene, var det noen ulike alternativer, men spriket mellom dem var relativt begrenset.

Vi gikk gjennom egenskap for egenskap og voterte. Morsevne_slakt ble tatt til slutt, og den ga seg selv når de andre 5 egenskapene var bestemt (summen skal bli 100).

Alle 7 medlemmene i Avlsrådet som deltok på møtet, deltok i avstemningene. Der hvor det mangler ett eller flere navn, betyr det at vedkommende stemte blankt.

Voteringer

- Lammetall
  - 12 % - enstemmig
- Slaktevekt
  - 20 % - enstemmig
- Fettgruppe
  - 12 % - enstemmig
- Slakteklasse
  - 20 % - Høyland, Nedrebø, Berg, Berglund, Avdem
  - 18 % - Reiersen
- Morsevne_vår
  - 15 % - Høyland, Reiersen, Nedrebø, Berg, Avdem, Klemetsdal
  - 21 % - Berg
- Morsevne_slakt
  - 21 % - beregnet

Vedtak:

Vektleggingen 2012 skal være som vist i siste kolonne i tabellen over.

Sak 24.b Spælsau

Spælsau: Vektlegging av delindeksene i O-indeksen i årene fra 2000 til 2011

Spælsau	Vedtatt 2011	Forslag til votering					Vedtatt 2012
		Avlssj	Øst	Vest	Midt	Nord	
Slaktevekt	20 %	20 %	16	20	20		20 %
Slakteklasse	25 %	25 %	25	25	25		25 %
Fettgruppe	10 %	10 %	10	10	10		10 %
Morsevne_vår	15 %	20 %	22	20	22		21 %
Morsevne_slakt	22 %	15 %	17	15	13		14 %
Lammetall	8 %	10 %	10	10	12		10 %
Sum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Avlssjefen ga følgende begrunnelse for sitt forslag:

- Spælsau har lavere slakteklasse enn NKS, og dermed har slakteklasse større økonomisk betydning. Vektleggingen opprettholdes
- Vektleggingen på morsevne dreies fra Morsevne_slakt til Morsevne_vår
- Vektleggingen på lammetall økes litt slik at lammetallet ikke skal gå tilbake

Avlsmålet på spæl er å holde voksenvekta konstant. Så lenge vi ikke veier voksenvekter og har tatt denne egenskapen inn i avlsmålet, vil økning i tilvekst som lam gi en økt voksenvekt. Region Øst ønsket en reduksjon i vektleggingen av slaktevekt for å demme opp noe for økningen i voksenvekt.

Voteringer:

- Lammetall
  - 10 % - Høyland, Reiersen, Nedrebø, Berglund, Avdem
  - 12 % - Berg
- Slaktevekt
  - 16 % - Reiersen
  - 20 % - Høyland, Nedrebø, Berg, Avdem
- Fettgruppe
  - 12 % - enstemmig
- Slakteklasse
  - 25 % - enstemmig
- Morsevne_vår
  - "Prøveavstemming"
    - 20 % - Høyland, Nedrebø, Avdem
    - 22 % - Reiersen, Berg, Berglund
  - 21 % - Høyland, Reiersen, Nedrebø, Berg, Berglund, Avdem
- Morsevne_slakt
  - 14 % - beregnet

Vedtakk:

Vektleggingen 2012 skal være som vist i siste kolonne i tabellen over.

Sak 24.c Sjeviot

Sjeviot: Vektlegging av delindeksene i O-indeksen

Sjeviot	Vedtatt 2011	Forslag til votering		Vedtatt 2012
		Avlssj	Sjeviot	
Slaktevekt	22 %	22 %	22 %	22 %
Slakteklasse	19 %	19 %	21 %	21 %
Fettgruppe	11 %	11 %	11 %	11 %
Morsevne_vår	8 %	15 %	16 %	16 %
Morsevne_slakt	25 %	18 %	18 %	18 %
Lammetall	15 %	15 %	12 %	12 %
Sum	100 %	100 %	100 %	100 %

Avlssjefen ga følgende begrunnelse for sitt forslag:

- Dreining fra Morsevne_slakt til Morsevne_vår
- Ellers ingen endringer

De tre sjeviotringene hadde hatt møte om saken, og deres forslag er også vist i tabellen over.

Avlssjefen trakk sitt forslag, og sjeviotringenes forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtatt:

Vektleggingen 2012 skal være som vist i siste kolonne i tabellen over.

Sak 24.d Pelssau

Pelssau: Vektlegging av delindeksene i O-indeksen

Pelssau	Vedtatt 2011	Forslag til votering		Vedtatt 2012
		Avlssj	Pelssau	
Slaktevekt	20 %	20 %	20 %	20 %
Slakteklasse	35 %	35 %	35 %	35 %
Fettgruppe	5 %	5 %	5 %	5 %
Morsevne_vår	10 %	20 %	25 %	25 %
Morsevne_slakt	25 %	15 %	10 %	10 %
Lammetall	5 %	5 %	5 %	5 %
Sum	100 %	100 %	100 %	100 %

Avlssjefen ga følgende begrunnelse for sitt forslag:

- Dreining fra Morsevne_slakt til Morsevne_vår
- Ellers ingen endringer

Pelssaulaget var bedt om å komme med sitt ønske, og det er presentert i tabellen over.

Avlssjefen trakk sitt forslag, og pelssaulagets forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtatt:

Vektleggingen 2012 skal være som vist i siste kolonne i tabellen over.

Sak 24.e Kjøttsau

Kjøttsau: Vektlegging av delindeksene i K-indeksen

Kjøttsau	2011	Avlssjefen	Vedtatt 2012
Slaktevekt	45 %	45 %	45 %
Slakteklasse	25 %	25 %	25 %
Fettgruppe	25 %	25 %	25 %
Morsevne_vår	2 %	2 %	2 %
Morsevne_slakt	3 %	3 %	3 %
Lammetall	0 %	0 %	0 %
Sum	100 %	100 %	100 %

Avlssjefen ga følgende begrunnelse for sitt forslag:

- Vi får kjøre med denne vektleggingen et par år og se hva vi kan oppnå

Der forelå ingen andre forslag, og Avlssjefens forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtatt:

Vektleggingen 2012 skal være som vist i siste kolonne i tabellen over.

Sak 25/2012 Seminsesongen 2012

Sak 25.a Seminværene 2012

Planen er å gjennomføre et inntak av seminværer etter samme lest som i fjor. Værene må være på stasjonen seinest 14. september, for da starter karanteneperioden. Karanteneperioden på 1 måned er et krav i det offentlige regelverket.

Vedtak:

Avlsrådet gir Avlsrådets leder og avls- og seminsjefen fullmakt til å gjennomføre årets inntak av seminværer i tråd med retningslinjene som er skissert

Sak 25.b Sædimport 2012

Sakspapirene inneholdt en gjennomgang av import av sæd.

Vedtak:

Tas til orientering.

Sak 25.c Fersksæd / frossensæd

Problemstillingen med presset på sædproduksjonen på de aller beste seminværene som havner på Særheim, ble gjennomgått.

Vedtak:

Må det settes begrensninger på salget av antall doser av en vær, skal frossensædproduksjonen prioriteres framfor fersksædproduksjonen.

Sak 25.d Seminprisene 2012

Sesongen 2011 hevet vi sædprisene, samtidig som vi rasjonaliserte sædproduksjonen ytterligere. Det resulterte i en omsetning på 5,4 mill kroner og et underskudd i seminaktiviteten på sau på 360.000 kr. Det er ikke mer enn 4-5 år siden underskuddet var på over 2 millioner, så det økonomiske resultatet har blitt kraftig forbedret på få år.

Semin er en integrert del av avlsopplegget på sau, og underskuddet dekkes opp av bevilgningene vi får til avl og semin fra LMD.

Vedtak:

Avlsrådet støtter administrasjonens forslag om

- **uendrede seminpriser i 2012**
- **et budsjettert underskudd på 0,5 mill. kr innen seminområdet på sau som dekkes opp ved bruk av LMD-tilskuddet**

Sak 26/2012 Søknad om granskingstilskudd fra Sogn Pelssauring

Det er i dag 3 raser som får tilskudd til avkomsgransking:

- NKS
- Spælsau
- Sjeviot

Avkomsgranskingen må skje i regi av en værering som er godkjent av NSG. Ringen må eie værene som avkomsgranskes, og avkomsgranskingstilskuddet gis til ringen.

Den organiserte pelssauavlen hadde et svært lite omfang tidlig på 2000-tallet, og det var til slutt bare 1 ring tilbake, ring 177 Sogn Pelssauring. Avlsrådet vedtok derfor at 2006 skulle være siste året med avkomsgranskingstilskudd til rasen.

Sogn Pelssauring har fortsatt ringarbeidet, og gransker 7-9 værere i året. Ringen forholder seg til NSGs væreringsregler, men styrer seg selv i stor grad. NSG beregner og publiserer offisielle indekser, men gir ikke avkomsgranskingstilskudd. Vi har ikke satt krav til indeks ved innsett, fordeling av prøveværer på fedre, seminkrav osv slik vi gjør i rasene som får granskingstilskudd.

Pelssauen er på opptur som rase, og avlsarbeidet har tatt seg opp igjen. NSG samarbeider nå tett med Norsk Pelssaulag om avlsopplegget og om semin som avlstiltak.

Vi har avlssesongen 2011/12 i alt 20 besetninger i NSGs register over avlsbesetninger med pelssau. Disse har til sammen satt inn 32 prøveværer til avkomsgransking høsten 2011. Åtte av besetningene er medlemmer i Sogn Pelssauring. De 12 andre er ikke med i noen formell ring, men avkomsgransker værere i egen flokk.

Sogn Pelssauring søkte i juni 2011 om at de igjen skulle få granskingstilskudd med henvisning til det verdifulle arbeidet de har gjort og gjør for pelssauavlen. Søknaden ble lagt fram for Avlsrådet i møtet i juni 2011 og behandlet i sak 11/2011. Avlsrådet gjorde følgende vedtak:

"Beslutningen om det skal gis granskingstilskudd til pelssau, utsettes"

Det er lett å ha sympati for søknaden fra Sogn Pelssauring, men saken har noen prinsipielle sider:

- Vi har 2 andre raser som i dag avkomsgransker værere, men som ikke får granskingstilskudd (Kjøttsau og farga spæl). Gir vi tilskudd til Sogn Pelssauring, må vi samtidig ta stilling til om vi skal gi tilskudd til disse to rasene.
- Hva gjør vi med tilskudd til besetningene som avkomsgransker pelssau i egen flokk, eventuelt i et uformelt samarbeid mellom 2-3 flokker?
- Vi skal i 2012/13 gjennomføre en organisasjonsmessig høring om prinsipielle spørsmål innenfor saueavlen. Den skal ende opp med vedtak på Landsmøtet i mars 2013. Hvilke raser som skal få avkomsgranskingstilskudd, vil være et av spørsmålene. Avkomsgransking utenom ringsystemet vil være et annet. Vedtar vi tilskudd til Sogn Pelssauring nå, foregriper vi konklusjonene i høringen.

Vedtak:

Avlsrådet gir ikke avkomsgranskingstilskudd til Sogn Pelssauring for avlssesongen 2011/12. Søknaden om avkomsgranskingstilskudd behandles på nytt i juni 2013.

Sak 27/2012 Regler for avkomsgransking

Sak 27.a Krav til O-indeks ved innsett

Kravet til O-indeks ved innsett høsten 2012 går fram av væreringsreglene:

Prøveværen holder minimumskravet til O-indeks ved nest siste eller siste indeksskjøring høsten den settes inn til gransking. Minimumskravet er:

- NKS:	125 høsten 2011,	126 høsten 2012
- Spælsau:	115 høsten 2011,	118 høsten 2012
- Sjeviot:	118 høsten 2011,	120 høsten 2012

Vi gjennomfører nå mange flere indeksskjøringer enn da vedtaket ble gjort, og har lagt inn en siste indeksskjøring, H5, i desember. Se kjøreplanen for indeksskjøringene i Sak 15/2012

Vi bør derfor presisere hvilke indeksskjøringer som skal brukes for å avgjøre om en prøveværen holder indeksskravet ved innsett eller ikke.

Skal vi øke indekset ved innsett i 2013, bør vi vedta det nå. Avlssjefens forslag er at vi strammer inn kravet på NKS og spæl, men lar sjeviot stå i ro.

Vedtak:

Skal en prøvevæer være berettiget til granskingstilskudd, må den som minimum ha følgende O-indeks ved offisiell indeksskjøring H3, H4 eller H5 høsten væren settes inn til avkomsgransking:

Rase	Høsten 2012	Høsten 2013
NKS	126	127
Spælsau	118	120
Sjeviot	120	120

Sak 27.b "Negativ-lista" med uaktuelle seminfedre

Vi planlegger som vanlig å lage ei "negativ-liste" for den kommende seminsesongen og publisere den rett før sædsalget starter midt i oktober. Hvis værer på negativlista 2012 er far til prøveværer som settes inn til avkomsgransking høsten 2013, får ringen ikke granskingstilskudd for prøveværen.

Vedtak:

Avlsrådets leder og avls- og seminsjefen får fullmakt til å fastsette "negativlista".

Sak 27.c Antall sønner per seminfar

I oktober 2011 (sak 30/2011) fastsatte Avlsrådet hvor mange sønner etter en seminfar som en ring/avdeling kan sette inn høsten 2012 med rett til granskingstilskudd. Vedtaket ble:

Rase	Antall prøveværer i ringen/avdelingen		
	5 – 10	11 – 20	21 og flere
NKS	1 per far	2 per far	3 per far
Spælsau	2 per far	2 per far	3 per far
Sjeviot	2 per far	2 per far	3 per far

Selv med de vedtatte reglene vil de mest populære værene få et stort antall innsatte sønner, langt over det antallet som gir den avlsmessig beste utnyttelsen av seminværene.

Avlsrådet drøftet grundig en rekke ulike tiltak som det kan være aktuelt å sette i verk for å få en jevnere fordeling av avkomsgranskede sønner per seminfar, men fant ingen som de ønsket å ta i bruk.

Vedtak:

Begrensingen i innsatte sønner per seminfar med rett til granskingstilskudd beholdes som vedtatt i oktober 2011.

Sak 27.d "Avdelingen"

Innsettskvoten per seminfar (se saken over) er bestemt ut fra antall værer som granskes i ringen/avdelingen.

Dagens regelverk sier at en ring/avdeling som skal ha en egen innsettskvote, må

- Bestå av minst 3 besetninger
- Granske minst 5 prøveværer i året

Store besetninger som avkomsgransker prøveværene i egen flokk, vil ofte kunne granske flere enn 5 værer. For dem virker det urimelig at de skal måtte finne seg to andre besetninger å samarbeide med for å dele på innsettskvoten.

Vi minner i denne sammenhengen om at en avdeling ikke skal ha smittemessig kontakt med andre avdelinger innen ringen eller med andre ringer. Den avlsmessige fordelingen med å lage en liten avdeling for å få en egen innsettskvote vil dermed lett bli oppveid av at avdelingen må produsere sine egne eliteværer og på egen hånd ta vare på potensielle seminværer.

**Avlsrådet ble presentert for følgende problemstilling:
Skal vi forenkle dette, og ta bort kravet til antall besetninger?**

Avlsrådet drøftet fordeler og ulemper ved å ta bort kravet til antall besetninger i en avdeling. Det var enighet om at antall granskede prøveværer er det viktigste sett fra et avlssynspunkt, ikke antall besetninger. En økning fra 5 til 6 prøveværer i avdeling ble derfor lansert som et forslag.

Det er i dag enkelte avdelinger som har gransket 5 prøveværer, og som ikke har kapasitet til å granske flere. Det var enighet om at disse måtte få fortsette på dispensasjon hvis kravet ble økt fra 5 til 6 prøveværer.

Avstemninger:

- **Minimum 5 eller minimum 6 prøveværer i en avdeling:**
  - 5 prøveværer: Berg, Berglund
  - 6 prøveværer: Høyland, Reiersen, Nedrebø, Klemetsdal
  - Avdem stemte blankt
- **Kravet om minimum 3 besetninger i en avdeling**
  - Beholdes: Berg, Klemetsdal
  - Fjernes: Høyland, Reiersen, Nedrebø, Berglund, Avdem

Avlsrådet drøftet også om det skulle settes ulike krav til prøveværer per avdeling for NKS, spæl og sjeviot. Det var enighet om at regelverket skulle være det samme, men med ulik dispensasjonspraksis.

- **NKS:**

Vi dispenserer for etablerte avdelinger som ikke har kapasitet til å granske mer enn 5 prøveværer. Nye avdelinger får ikke dispensasjon fra kravet om minst 6 prøveværer.
- **Spæl:**

Vi dispenserer ned til 4 prøveværer i en avdeling hvis det kan bidra til å øke granskingskapasiteten og starte avkomsgransking i nye områder.
- **Sjeviot:**

Vi vil ha en meget streng dispensasjonspraksis.

Vedtak:

1. **Fra og med avlssesongen 2012/13**
  - a. må en avdeling avkomsgranske minst 6 prøveværer
  - b. er det ikke noe minstekrav til antall besetninger i en avdeling så lenge den er stor nok til å granske minst 6 prøveværer
2. **I avlssesongen 2012/13 gis følgende avdelinger dispensasjon fra kravet om minst 6 prøveværer**
  - a. **NKS**
    - i. 113 Lister: 5 prøveværer
  - b. **Spæl**
    - i. Ring 127 Haugaland, avd 3 Øverland: 5 prøveværer
    - ii. Ring 168 Nordfjord / avd. 5 Gloppen: 5 prøveværer
    - iii. Ring 247 Korgen / avd. 2 Spæl: 5 prøveværer

Sak 27.e Væreb Bruken i en avlsbesetning

Hvis en vær er far til en stor andel av lam i flokken, er det vanskelig å skille mellom genetikk og miljø når vi beregner avlsverdier. Dette går da ut over sikkerheten på avlsverdiene vi beregner.

Dagens regler:

- Et medlem av en værering må bruke minst 3 prøveværer
- Ingen vær skal være far til mer enn 50 % av slaktede lam i flokken (gjelder alle avlsbesetninger)

Med tanke på sikkerheten på avlsverdiene er det en fordel om maks-andelen slaktede lam for en enkelt far senkes. Da vil besetningen automatisk måtte bruke flere vær, eller passe på at bruken av dem blir jevnere.

Avstemminger:

- **Andel slaktede avkom etter én far:**
  - Maks 40 %: Enstemmig
- **Antall prøveværer i en flokk**
  - Minimum 3: Høyland, Nedrebø, Berglund, Avdem
  - Minimum 4: Reiersen, Berg, Klemetsdal

Vedtak:

1. Ingen vær skal være far til mer enn 40 % av slaktede lam i flokken. Kravet gjelder fra avlssesongen 2012/13 (slakt høsten 2013), og for både væreringer og væreholdslag.
2. Et medlem av en værering må bruke minst 3 prøveværer

Sak 27.f Seminkravet

Kravet til seminbruk i væreringene går fram av Væreringsreglene. I 2011 var kravet:

Sirkulering av prøveværerne	Flokker som må inseminere	Minstekrav til seminbruk ¹⁾	Rasegruppe				
			NKS	Spæl-sau	Sjeviot	Pels-sau	Kjøtt-sau ²⁾
Tre flokker eller mer	Minst halvparten	Andel av søyene	7 %	5 %	3 %	3 %	7 %
		Antall sæddoser	30	25	20	20	30
To flokker	Begge	Andel av søyene	10 %	7 %	5 %	5 %	10 %
		Antall sæddoser	30	20	15	15	25
En flokk		Andel av søyene	15 %	10 %	7 %	7 %	15 %
		Antall sæddoser	30	15	10	10	20

1) Begge kravene, både seminprosenten og antall doser, må oppfylles.

2) Kravet til andel av søyene gjelder for søyer av kjøttosaurer, mens antall sæddoser er summen av NKS-doser og kjøtt-sau-doser.

Vedtak:

Seminkravet fra 2011 beholdes uendret i 2012

Sak 28/2012 Avkomsgransking i én flokk

Avlsrådet vedtok i juni 2009 (sak 9/2009) å tillate at en prøvevæer kan avkomsgranskes i én flokk. Vedtaket gjaldt NKS, spæl og sjevnot.

Følgende gjelder for en besetning som gransker prøvevæerer alene (mai 2012):

1. Besetningen må være medlem av en væerering
2. Besetningen må avkomsgranske minst 3 prøvevæerer i året
3. Besetningen har et høyere seminkrav enn vanlige ringmedlemmer
4. Besetningen må være med i en "avdeling" i ringen på minst 3 medlemmer
5. Besetningen har ikke egen "innsettskvote" av prøvevæerer med seminfar, men må dele på innsettskvoten sammen med de andre medlemmene i "avdelingen"
6. Væereringen skal eie væerene som granskes
7. Avkomsgranskingstilskuddet for væerene som granskes, tilfaller væereringen

Pelssau og kjøttsau som ikke får granskingstilskudd, kan avkomsgranske væerer i en flokk, men uten alle begrensningene som er gitt over.

Avkomsgransking i en flokk er møtt med en del skepsis, både ut fra avlsfaglige og organisatoriske forhold.

Region Øst har i februar i år bedt Avlsrådet om å drøfte følgende punkter:

1. Dreiebok(bruksanvisning) for gransking i en enkelt flokk
2. Tilknytning til lokal ring
3. Eierskap til prøve- og elitevæerer
4. Seminandel i flokken
5. Sykdom og helsestatus

Avlsrådet drøftet avkomsgransking i én flokk i forrige møte (mars 2012), men utsatte vedtak om regelverket til junimøtet (se referatet i sak 7/2012). Det ble spesielt nevnt 3 punkter som skulle tas opp:

- 1) Antall prøvevæerer per besetning
Dette kravet bør være det samme enten flokken avkomsgransker prøvevæerer alene eller sammen med andre.
  - 2) Maks-andel av slaktede lam i flokken etter en væer
Problemstillingen er generell, enten flokken avkomsgransker prøvevæerer alene eller sammen med andre.
  - 3) Egen "innsettskvote" per seminfar til besetninger som gransker alene?
Innsettskvote ble også behandlet i forrige sak. Hvis avdelingen og tilhørende "innsettskvote" defineres kun ut fra antall granskede prøvevæerer (minst 5), vil de minste flokkene som gransker alene måtte samarbeid med minst en annen flokk. De større flokkene som har kapasitet til å granske minst 5 prøvevæerer, vil da få en egen innsettskvote.
- Punkt 1 ble avgjort i sak 27e/2012 - minimum 3 prøvevæerer.
  - Punkt 2 ble avgjort i sak 27e/2012 – maksimum 40 % av slaktede lam i flokken etter en far.
  - Punkt 3 ble avgjort i sak 27d/2012 – enkeltflokker som avkomsgransker minst 6 prøvevæerer kan danne en egen avdeling og få egen innsettskvote.

Væereringssystemet har bestått i 50 år, og med suksess. Selv om vi nå vedtar forenklinger som letter arbeidet med å delta i væerering og som forbedrer smittebeskyttelsen, bør vi ikke gi på båten fellesskapet i væereringen. Avkomsgransking utenom ringsystemet som gir konkurranse med væereringene om livdyrsalget er ikke ønskelig.

Avlsrådet drøftet om vi fortsatt skal kreve at en besetning som avkomsgransker prøveværer innen rasene NKS, spælsau og sjeviot må være medlem av en værering. Det var enighet om at vi ikke skulle åpne for avkomsgransking i enkeltbesetninger utenom væreringssystemet (Berglund stemte blankt).

Vedtak:

- **Avkomsgransking av værer innenfor rasene NKS, spælsau og sjeviot skal foregå i regi av en værering som er godkjent av NSG.**
- **Væreringen skal eie prøveværene som settes inn til gransking og disponere de granskede værene.**
- **Krav til en besetning som avkomsgransker i en flokk, går fram av NSGs regler for væreringer og væreholdslag.**
- **Vi må utarbeide en "dreiebok" for granskingsarbeid, både for de som gransker sammen med andre og de som gransker i egen flokk**

Sak 29/2012 Søknad om avkomsgransking utenom værering

Tom Idar og Ruth Karin Kvam er i dag medlem av NKS-ringen 178 Luster. De ønsker å gå ut av ringen, men samtidig fortsette som avlsbesetning og avkomsgranske værer. Kvam har 130 vinterfôra søyer og tenker å avkomsgranske 4 prøveværer.

Bakgrunnen for ønsket er å redusere arbeidsmengden knyttet til transport av værer, samt muligheten for å holde seg smittefritt isolert fra andre besetninger.

Det er ingen ting i veien for at Kvam kan avkomsgranske værer kun i egen flokk, da det er åpnet for dette innen dagens regelverk.

Det som er spesielt med søknaden, er at Kvam vil gå ut av ringen og eie værene sine selv. Kvam forventer ikke noe granskingstilskudd ved gransking i egen flokk, da det gir lite/intet ekstraarbeid å granske i egen flokk.

Avlsrådet drøftet i forrige sak (28/2012) på prinsipielt grunnlag om vi skal åpne for å avkomsgranske værer innen rasene NKS, spælsau og sjeviot utenom ringsystemet, og kom til at vi *ikke* åpner for dette. Resultatet av behandlingen av søknaden fra Kvam var dermed gitt, og det ble gjort et enstemmig vedtak.

Samtidig ble det uttrykt et sterkt ønske om at Kvam fortsetter som avlsbesetning, da han har gjort en viktig jobb for avlssystemet fram til nå. Et alternativ for Kvam kan være å lage en egen avdeling innen Luster værering sammen med 1-2 andre medlemmer av ringen.

Vedtak:

Søknaden avslås, da avkomsgransking innen NKS skal foregå hos medlemmer av en værering.

Sak 30/2012 Smittevern i væreringene

Saken ble drøftet på forrige møte i Avlsrådet (se sak 6/2012).

Avlsrådets leder (Bjørn Høyland), Avlsrådets nestleder (Sven Reiersen) og avls- og seminsjefen (Thor Blichfeldt) deltok på styremøtet i NSG onsdag 30. mai i styresak 48/2012 Avlsarbeidet på sau framover.

Styret i NSG ønsket en orientering og diskusjon om følgende 3 temaer:

1. Smittevern i væreringene
2. Avkomsgransking i én flokk
3. Organisasjonsmessig høring om avlsarbeidet

Her kommer et kort referat fra tema 1: Smittevern i væreringene. Referat fra styremøtet foreligger ikke enda, og det ble ikke gjort noen vedtak (saken var en orienterings- og drøftingssak). Det som står nedenfor er derfor avlssjefens personlige oppsummering fra møtet.

Vi (det vil si Bjørn, Sven og Thor) startet med å gå gjennom Mattilsynets regelverk som danner "rammebetingelsene" for smittevernet i næringa generelt, og smittevernet i væreringene spesielt. Bekjempelsesforskriften er helt sentral, og da særlig kapittel 4 (paragrafene 12-16).

Kapittel IV. Forebyggende tiltak mot sykdommer hos småfe

- § 12. Klassifisering av besetninger ved overvåkning av overførbare spongiforme encefalopatier hos småfe
- § 13. Forbud mot flytting av småfe
- § 14. Forbud mot å arrangere utstillinger
- § 15. Avlsgrupper og avlsværer
- § 16. Transport

Deretter gikk vi gjennom smittevernreglene i NSG sine "Regler for væreringer og væreholdslag". Våre regler er strengere enn Mattilsynets regler på 3 punkter:

➤ **Størrelse på væreringene/avdelingene**

Vi har 2000 som maks størrelse antall søyer i det vi kaller "smittegruppen". Mattilsynet har ingen tilsvarende begrensning for det de kaller "avlgruppen".

Fra diskusjonen:

- Styret (et flertall) støtter begrensningen i størrelse på smittegruppen, og er enig at dette er et viktig tiltak i smittevernsammenheng
- Styret ønsker at Avlsrådet vurderer å begrense antall besetninger som kan delta i en avlsgruppe. Eksempel: En smittegruppe som består av 25 besetninger og 1500 søyer totalt, bør kanskje dele seg i 2 selv om maks-antallet på 2000 søyer ikke er nådd.

➤ **Innkjøp av dyr utenfra til et væreringsmedlem**

Mattilsynet gir iblant dispensasjon fra forbudet og setter da "vilkår" for dispensasjonen (krav til selgerbesetningen og til ringmedlemmet). Vi gir i tillegg 18 måneders karantene.

Fra diskusjonen:

- Styret hadde ingen innvendinger til vårt "tilleggskrav" om karantene.

➤ **"Fremmed vær"**

Både Mattilsynet og NSG har forbud om å ta inn værere utenfra ringen.

Mattilsynet skriver i paragraf 15 i Bekjempelsesforskriften:

"Besetning som deltar i avlsgruppe kan bare rekruttere hanndyr som er født i og siden fødselen bare har vært stallet opp i besetning som deltar i avlsgruppen".

Så langt, alt klart. Men så står det i neste avsnitt:

"Avlsvær som ikke er født i besetning innenfor avlsgruppen eller som har vært stallet opp i

besetning utenfor avlsgruppen, skal stalles opp atskilt fra resten av besetningen i egen bing med tette delevegger og egen fôr- og drikkeplass.”

De to punktene ser ikke konsistente ut: ”Det er forbudt, men hvis du likevel gjør det, skal du gjøre det på følgende måte.....”

Avlsrådet har valgt å være strenge på dette punktet, og ikke akseptert bruk av fremmed vær i det hele tatt, uavhengig av hvordan det har foregått (paring ute osv). Væreringsmedlemmer som bruker ”fremmed vær”, skal ha 18 måneders karantene før de kan delta i ringarbeidet igjen.

Dette punktet har vært gjenstand for diskusjon, og arbeidsutvalget i styret ga tidligere i vår signaler om at de ønsket en mildere håndtering. Vi la derfor fram følgende ”kompromissforslag” for styret:

- **Et væreringsmedlem skal *ikke* ta dyr fra besetninger utenfra smittegruppa inn i**
  - **Eget husdyrrom**
  - **Eget transportmiddel**

- **Vi tillater ”låneparing” med dyr fra besetning utenom smittegruppa hvis**
  - **Paringen foregår ute i friluft**
    - Ikke i husdyrrom
    - Ikke i transportmiddel
  - **Væren og søya leies til paring**

Denne fortolkningen mener vi tar opp i seg intensjonene i Mattilsynets paragraf 15. Adskilt oppstalling var et godt tiltak den gang mædi var det sentrale i smittebeskyttelsen. Nå har vi også andre sykdommer som fotråte å ta hensyn til. Da mener vi at paring ute, i kontrollerte former der søye og vær leies, må være en akseptabel måte å avveie risiko mot nytte på. Vi må sjekke at dette er innenfor det Mattilsynet kan akseptere som fortolkning av paragraf 15 i Bekjempelsesforskriften. Hvis Mattilsynet mener at en paring som beskrevet over gjør de to besetningene til kontaktbesetninger ved utbrudd av smittsom sykdom, må vi vurdere punktet på nytt.

Styret hadde gitt eksempler hvor de mener avsledelsen og Avlsrådets håndtering av smittebeskyttelsen har vært for streng. Eksempel: Hvis et væreringsmedlem som er med i en NKS-ring også har farga spæl, bør det være mulig for dette medlemmet å pare spælsøyene hos en nabo utenom ringen som har spæl.

”Kompromissforslaget” som ble lagt fram for styret 30. mai, ble av styret vurdert å være en god løsning på problemstillingene som var lansert. Men vi testet dessverre ikke ut hva forslaget innebar for den som ville tøyte dette til å gjelde andre situasjoner enn de skisserte.

Slik forslaget er utformet, vil det være mulig for en ring å tilby paring med ringens værer til medlemmer av andre ringer og til bruksbesetninger, så lenge paringen foregår som beskrevet i forslaget og tilbudet holdes innenfor fylkets grenser.

Vi er nokså sikre på at dette ikke har vært styrets intensjon, og vi tror heller ikke at Mattilsynet vil akseptere et slikt opplegg. Avlssjefen laget derfor følgende alternativ til forslaget som ble lagt fram for styret onsdag 30. mai.

- Et væreringsmedlem skal ikke ta dyr fra besetninger utenfra smittegruppa inn i
  - Eget husdyrrom
  - Eget transportmiddel
- Ringen/avdelingens værer skal ikke brukes til å pare andre søyer enn søyene til medlemmene i ringen/avdelingen
- Ringmedlemmer som har andre raser enn den som granskes i ringen/avdelingen, tillates å benytte en vær utenom egen smittegruppe til å pare disse søyene hvis:
  - Paringen foregår ute i friluft (Ikke i husdyrrom. Ikke i transportmiddel)
  - Væren og søya leies til paring
  - Besetningen med væren er i samme kommune som ringmedlemmet

Styreleder Ommundsen bekreftet i en samtale 19. juni at dette forslaget dekker de endringer som han ønsker i regelverket for væreringene.

Møtene i regionutvalgene forut for møtet i Avlsrådet viste at det er ulikt syn på hvilket smittevernkrav vil skal stille til medlemmer av væreringene. For å få drøftet og tydeliggjort de viktigste alternativene, la avlssjefen fram 4 ulike alternativer for Avlsrådet:

1. "Mattilsynets regler"

NSG skal ikke ha egne smittevernregler for medlemmer av væreringer og væreholdslag, men overlate dette til Mattilsynet. Dermed faller NSGs regler for maks 2000 søyer i smittegruppen og karantene på 18 måneder for ringmedlemmer som henter dyr utenfra ringen.

2. NSG har egne regler i tillegg til Mattilsynets regler

a. "Låneparing" tillatt for alle raser innen hele fylket

Etablerte regler for smittegruppens størrelse og karantene ved inntak av dyr utenfra, består.

b. "Låneparing" kun tillatt for søyer som ikke er med i ringen/avdelingens granskingsarbeid, og kun innen kommunen

Etablerte regler for smittegruppens størrelse og karantene ved inntak av dyr utenfra, består.

c. Dagens væreringsregler

Dette innebærer en fortsatt streng håndtering av regelverket, slik at ringmedlem ikke vil ha mulighet for å pare søyene sine (alle raser) med andre værer enn de som er født i egen besetning eller hos et annet medlem av ringen/avdelingen (smittegruppen).

Etablerte regler for smittegruppens størrelse og karantene ved inntak av dyr utenfra, består.

En værering som ønsker å ha en strengere praksis enn det som er foreslått over, har full anledning til å vedta det som gjeldende for sine medlemmer.

Alternativ 2b fikk følgende detaljerte utforming i møtet:

- ❑ Et væreringsmedlem skal *ikke* ta dyr fra besetninger utenfra smittegruppa inn i
  - Eget husdyrrom
  - Eget transportmiddel
- ❑ En vær (uansett rase) som eies av ringen eller det enkelte ringmedlem kan kun brukes til å pare søyer hos medlemmene i ringen/avdelingen (innen smittegruppen)
- ❑ Ringmedlemmer som har andre raser enn den som granskes i ringen/avdelingen, tillates å benytte en vær utenom egen smittegruppe til å pare disse søyene hvis:
  - Paringen foregår ute i friluft
  - Væren og søya leies til paring
  - Ringmedlemmet og eier av væren har sauene i samme kommune

De 4 alternativene ble votert over i følgende rekkefølge:

- Alternativ 1: Ingen stemte for dette forslaget
- Alternativ 2a: Ingen stemte for dette forslaget

Det gjensto dermed to forslag som ble satt opp mot hverandre:

- Alternativ 2b: Høyland, Reiersen, Nedrebø, Berg, Berglund, Avdem
- Alternativ 2c: Klemetsdal

Vedtak:

- Avlrådet tar informasjonen fra styremøtet i NSG 30. mai 2012 til orientering.
- NSGs regler for væreringer og væreringer gir tilleggskrav til smittevern i forbindelse med drift av væreringene, livdyrkjøp og ved paring. Smittevern i forbindelse med fellesbeite reguleres kun av Mattilsynets regler.
- Avlsrådet anbefaler overfor styret i NSG at alternativ 2b) innarbeides i "Regler for væreringer og væreholdslag".
- Den enkelte værering og det enkelte væreholdslag har anledning til å vedta strengere smittevernregler for sine medlemmer enn det som er nedfelt i regelverket fra Mattilsynet og NSG.

Sak 31/2012 Reglene for væreringer og væreholdslag

Regelverket må oppdateres i samsvar med vedtak i møtet.

Hvilke krav som skal settes til å danne en værering som kan godkjennes av NSG, ble også drøftet under sak 28/2012. Her ble det enighet om å sette følgende krav:

- En værering skal ha medlemmer fra ett og kun ett fylke
- En værering må ha minst 4 aktive medlemmer som deltar i avkomsgranskingsarbeidet

Vedtak:

Avlsjefen reviderer regelverket i samsvar med vedtak og føringer fra Avlsrådet. Det sendes til Avlsrådets medlemmer for gjennomsyn før det vedtas som gjeldende for avlssesongen 2012/13.

Sak 32/2012 Livdyrpriser 2012

Avlsrådet fastsetter hvert år veiledende priser på avlsdyr for NSGs avlsbesetninger (medlemmer av væreringer og væreholdslag). Prisene som ble fastsatt i fjor, går fram av tabellen nedenfor.

Det forelå mer enn ett forslag på mange av gruppene dyr, og disse ble det votert over. Alle 7 medlemmene på møtet var til stede, og mangler det ett navn, har vedkommende stemt blankt.

NKS, spælsau, sjeviot og pelssau

- Kåra værlam
  - Grunnpris
    - 2400 kr: Reiersen
    - 2500 kr: Høyland, Nedrebø, Berg, Berglund, Avdem
  - Tillegg
    - 40 kr per sum kåringspoeng over 150: Enstemmig
- Avkomsgranska vær
  - Grunnpris
    - 3500 kr: Høyland, Nedrebø, Berg, Avdem
    - 3600 kr: Reiersen, Berglund
  - Tillegg
    - 100 kr per poeng over 115 i O-indeks: Enstemmig
- Seminvær
  - Grunnpris
    - 7600 kr: Enstemmig
  - Tillegg
    - 100 kr per poeng over 115 i O-indeks: Enstemmig
- Søyelam
  - Grunnpris
    - 1700 kr: Nedrebø
    - 1900 kr: Høyland, Reiersen, Berg, Berglund, Avdem

De andre prisene ble enstemmig vedtatt med summer som vist i tabellen nedenfor.

Veiledende priser for dyr fra NSGs avlsbesetninger, gjeldende fra 1. juli 2012

NKS, spælsau, sjeviot og pelssau		
Kåra værlam	Grunnpris: 2 500 kr Tillegg: 40 kr per poeng over 150 i sum kåringspoeng	Kåra lam skal ikke prises etter levende vekt. Kåra lam som kjøpes inn til ringen, skal betales med veiledende pris
Avkomsgranska vær	Grunnpris: 3 500 kr Tillegg: 100 kr per poeng over 115 i O-indeks	Prisen fastsettes etter gjeldende indeks på salgstidspunktet. Endringer i indeks ved seinere beregninger, både opp og ned, får ikke konsekvenser for prisen.
Seminvær	Grunnpris: 7 600 kr Tillegg: 100 kr per poeng over 115 i O-indeks	Offisiell H4 benyttes for indekstillegget. Værer som ikke har offisiell indeks, betales med grunnpris. Semintillegget dekker blodprøvetaking i felt, ekstraarbeid og "plunder og heft", samt premie for å levere en seminvær. Seminværer som vrakes ved ankomst seminstasjonen, får et fradrag i prisen på 5000 kr.
Søyelam	Grunnpris: 1 900 kr Tillegg: 20 kr per poeng over 115 i O-indeks	Gjelder for søyelam omsatt om høsten, før paring. Skal være i så god utvikling at de kan pares samme høsten. Prises ikke etter levendevekt.
Voksne søyer	Grunnpris: 2 500 kr Ikke indekstillegg	Gjelder voksne søyer, omsatt før paring i september-november

Kjøttsau (Nor-X, Texel og Charollais)		
Kjøttkåra værlam	Grunnpris: 2 500 kr Tillegg: 40 kr per poeng over 150 i sum kåringspoeng	Kåra lam skal ikke prises etter levende vekt. Kåra lam som kjøpes inn til ringen, skal betales med veiledende pris
Avkomsgranska vær	Grunnpris: 3 500 kr Tillegg: 100 kr per poeng over 110 i K-indeks	Prisen fastsettes etter gjeldende indeks på salgstidspunktet. Endringer i indeks ved seinere beregninger, både opp og ned, får ikke konsekvenser for prisen.
Seminvær	Grunnpris: 7 600 kr Tillegg: 100 kr per poeng over 110 i K-indeks	Offisiell H4 benyttes for indekstillegget. Værer som ikke har offisiell indeks, betales med grunnpris. Semintillegget dekker blodprøvetaking i felt, ekstraarbeid og "plunder og heft", samt premie for å levere en seminvær. Seminverer som vrakes ved ankomst seminstasjonen, får et fradrag i prisen på 5000 kr.
Andre raser		
Seminvær	Pris: 7 600 kr	Semintillegget dekker blodprøvetaking i felt, ekstraarbeid og "plunder og heft", samt premie for å levere en seminvær. Seminverer som vrakes ved ankomst seminstasjonen, får et fradrag i prisen på 5000 kr

Vedtak:

Veiledende priser gjeldende fra 1. juli 2012 for avlsdyr fra NSGs avlsbesetninger fastsettes som vist i tabellen over.

Sak 33/2012 Kåring 2012

Sak 33.a Første kåringsdag i 2012

S2-indeksen offentligjøres fredag 14. september. Årets kåring kan starte lørdag 15. september.

Det er viktig at de som stiller på kårings sjå har fått rapportert inn høstvektene til indeksskjøringen som kåringene baserer seg på, for å få sikrest mulig indekser når sorteringen av avlsdyra starter.

Høstvektene må være inne mandag den uka som indeksen beregnes.

Vedtak:

Kårings sesongen 2012 starter lørdag 15. september.

Sak 33.b De generelle kåringsreglene og reglene for O-kåring

Kåringsreglene inneholder generelle regler som gjelder for alle kåringstyper, samt spesielle krav ved O-kåring.

Gjeldende kåringsregler kan lastes ned fra www.nsg.no > Sau > Kåring > Kåring av værlam > Regler for kåring av værlam (NSG, 11.09.2011)

O-kåring - vektavviket

Værlammets korrigerede vektavvik fra buskapsmiddelet ble tidligere tillagt stor vekt ved kåring. Dette tonet vi ned i 2006, da

- kravet til værlammets korrigerede vekt ble redusert til "minimum lik buskapsmiddelet", og
- vektavviket ble tatt bort fra sum kåringspoeng

Er vi nå modne for å ta bort hele kravet til vektavvik?

Avlssjefens argumenter er:

- Lammets fenotypiske tilvekst har fortsatt en for stor betydning i den samlede vurderingen av et lam til kåring
- Ved kåring er værlammets høstvekt tatt inn i lammets delindeks for Slaktevekt og i O-indeksen. Dette er den faglig mest korrekte måten å vurdere lammets avlsverdi på.
- Det er ikke naturlig å ha et "minstekrav" til egen tilvekst når vi ikke har det samme for andre egenskaper som inngår i indeksen.

Avlsrådet sa seg enig i at minstekrav til vektavvik avvikles, og at følgende setning strykes i kåringsreglenes paragraf 5:

"Vêrlam som har eit korrigerert avvik under buskapsmiddelet, skal ikkje kårast."

Krav til mor til kåringskandidaten

Region Øst la fram forslag til krav til mors bruksegenskaper. Avlssjefen fikk i oppdrag å bearbeide forslaget og ta det inn i kåringsreglene.

Farga spæl

Farga spæl har fått sine egne kåringsregler. Avlsrådet sa seg enig i at følgende setningen strykes i paragraf 5 som omhandler raser som skal ha kvit ullfell:

"Farga spælsau skal ha rasekode 21 i Sauekontrollen. Slike dyr kan kårast med farga ullfell."

Klage på en dommeravgjørelse

Kåringsreglene omtaler ikke noe om klageadgang. Det må bety at kåringsdommeren er suveren, og at hans avgjørelser ikke kan påklages.

Region Vest har bedt om at det vurderes å ta inn en klagemulighet i regelverket.

Avlsrådet diskuterte fordeler og ulemper med å ha en klagemulighet ved kåring. Det var enighet om at det ikke skulle være mulig å klage på enkeltkarakterer som dommeren setter ved kåring.

Det ble stemt over følgende alternativer:

- 1) Det skal ikke være mulig å klage på en avgjørelse tatt av kåringsdommeren:
  - Høyland, Reiersen, Nedrebø, Berglund, Klemetsdal
- 2) Det skal være mulig å klage hvis et værlam blir vraket
  - Berg, Avdem

Følgende tas inn i kåringsregelverket:

Ny paragraf 9 **Klage**

Det er ikke mulig å klage på en avgjørelse tatt av kåringsdommeren.

Dommerinstruksen

Dommerinstruksen må revideres. Noen av punktene.

- Gjøre lamma sammenlignbare
Påpeke viktigheten av at kåringsdommeren har en "innebygget" korrigerende for
  - lammets burd og mors alder slik at de får en avlsmessig rettferdig sammenligning
  - flokkmiddelet om høsten (flokker med lav tilvekst dømmes for strengt)
- Korrigerende av lengde på ulla for alder
På raser som har kort ull er en forventet vekst på 0,5 cm i uka for mye
Legge til: Mindre korrigerende på raser som har kort ull.
- Dødhår
Omtale krav til dødhår slik at det blir i samsvar med norsk ullstandard for klasse-1-ull.
Dødhår / dyrehår: maks 0,3 % (3 promille)
Dommere som sjekker for dødhår på større deler av dyret, har større sjans for å finne et dødhår enn de som bare sjekker på krysset. Dette må reflekteres i vurderingen.
Legge til: Funn av dødhår skal anmerkes på kåringskjemaet
- Marg
Norsk standard klasse 1 sier maks 3 %.
Legge til: Funn av marg skal anmerkes på kåringskjemaet.

Vedtak:

Avlssjefen reviderer kåringsreglene og dommerinstruksen i samsvar med Avlsrådets syn. Sendes til medlemmene i Avlsrådet for godkjenning før regelverket offentliggjøres.

Sak 33.c Raser med egne kåringsregler

Det er stadig nye raser som ønsker å fastsette egne kåringsregler. I år får vi antakelig regler for svartfjes, grå trønder, rygja og gammel norsk sau (villsau).

Det er ofte en tidkrevende prosess å få til kåringsreglene, men det har egentlig gått greit gjennom et tett samarbeid mellom raselaget og avlssjefen.

Jeg håper vi kan fortsette med dette som tidligere, og ber om fortsatt fullmakt til å kunne fastsette reglene for "smårasene".

Vedtak:

Avlssjefen får fullmakt til å fastsette kåringsregler for raser som ønsker egne regler som avviker fra de generelle kåringsreglenes paragraf 5.

Sak 34/2012 Godkjenning av ringer og væreholdslag 2012/13

Regionkonsulentene orienterte om status og endringer for væreringer og væreholdslag i egen region.

Vedtak:

Lista over NSGs væreringer og væreholdslag godkjennes

Sak 35/2012 Saker under arbeid

Lista nedenfor viser saker som

- Avlsrådet har vedtatt at vi skal arbeide med framover
- Administrasjonen har tatt opp av eget initiativ

Vi tar den med her slik at Avlsrådet og andre interesserte kan se hva som er under arbeid.

1. Høring i medlemsorganisasjonen om avlsarbeidet på sau
2. Standardkontrakt for medlemskap i værering
3. Standard salgskontrakt for værere
4. Eierskap til avlsmaterialet
5. Reserverte "gårdsnavn" på værere

Sak 36/2012 Eventuelt

Sak 36.a Forsøket med stasjonstest av kjøttsau på Særheim

Avlssjefen orienterte om forsøket så langt.

- Vi har satt inn nye geitefronter i 4 av bingene på Særheim, slik at lamma kan settes fast når de får kraftfôr
- Vi endte opp med bare lam fra Rogaland, da det ble vanskelig å hente inn lam fra andre fylker.
- Det blir mellom 35 og 40 lam i testen, hovedsakelig NKS; men også Texel, Charollais og Nor-X
- Fôring blir lagt opp med en fast kraftfôrmengde per dag og grovfôr etter appetitt
- Lamma veies hver uke
- Lamma ultralydmåles annen hver uke, til sammen 4 ganger
- Lamma vil bli kjøttkåret ved testens slutt
- De 5-10 beste lamma vil bli kjøttsau seminværere til høsten

Sak 36.b Alternative organisasjonsmodeller for avlsarbeidet på sau

Vi skal ha en organisasjonsmessig høring om avlsarbeidet i løpet av vinteren. Alternative organisasjonsmodeller vil være en del av høringen. Avlssjefen skisserte ulike løsninger rundt organisasjonsleddene ring, avlsutvalg i fylket, regionutvalg, fagforum og Avlsrådet. De mest aktuelle alternativene vil inngå i høringen.

Det kan bli behov for å presentere modellene i detalj for sentrale personer i organisasjonen, for eksempel fylkeslederne, og det kan da gjøres på representantskapsmøtet til høsten.